

14. februar 2014

Til regjeringen
ved statsminister og partileder Erna Solberg og finansminister og partileder Siv Jensen

STATSBUDSJETT FOR 2015

Hvert år utryddes om lag 1000 plante- og dyrearter, de blir borte for all tid. Dette går langt ut over en naturlig utvikling hvor arter stadig oppstår og blir borte. Konsekvensene av dette tapet er formidable. Det reduserer naturens evne til å opprettholde livsviktige funksjoner.

Verken Norge eller andre land har gjort nok for å stanse tapet. Norge har gjennom konvensjonen for biologisk mangfold (CBD) forpliktet seg til å stanse tapet av naturmangfold innen 2020. Her hjemme ser vi fortsatt et sterkt press på de siste rester av såkalt urørt natur. Fysiske inngrep bidrar til å fragmentere artenes leveområder og er et dominerende element når naturmangfold tapes. Inngrepene kan dreie seg om bygging av bilveier av alle kategorier, åpning for mer motorferdsel i utmark, nye anlegg for energiproduksjon med tilhørende kraftledninger og etablering av store hyttebyer, for å nevne noen av de mest aktuelle inngrepene i norsk natur. Mangel på kunnskap om hvor viktige naturverdier og truet natur er, bidrar til at vi ytterligere svekker naturmangfoldet i Norge.

Klimaendringer vil bidra ytterligere til at presset på naturen blir større. Dersom den globale gjennomsnittstemperaturen øker med 2 grader, kan så mye som 20–30 prosent av de kjente artene på kloden forsvinne. Klimaendringene vil ha store konsekvenser for menneskeheten. Redusert matproduksjon, sterkere ekstremvær og økt havnivåstigning er noe av det som vil ramme oss, dersom vi ikke får redusert utslippene. Vi har ikke tid til å vente på en global klimaavtale før vi handler. Land som Norge må nå gå foran og kutte sine utslipp nå.

Våre innspill til statsbudsjettet vil bidra til å ta vare på naturen og kutte utslipp av klimagasser. Statsbudsjettet er et viktig verktøy for å innfri viktige nasjonale miljømål – og til å innfri internasjonale natur- og miljøforpliktelser.

Naturvernforbundet vil spille inn følgende hovedkrav til regjeringens arbeid med statsbudsjettet for 2015, som også har relevans for revidering av inneværende års budsjett:

- Fortsett jobben med grønne skatte- og avgiftsendringer
- Øk skogvernet slik at vi får en nasjonal "skogmilliard"
- Viderefør regnskogmilliardene, og bidra til det grønne klimafondet
- Øk kunnskap om norske naturverdier ved å trappe opp kartleggingsarbeidet
- Vri investeringene fra motorveg til jernbane

Videre følger en kort beskrivelse av våre hovedkrav:

Fortsett jobben med grønne skatte- og avgiftsendringer

Det er svært gledelig at regjeringsplattformen inneholder et punkt om at det skal settes ned en ny grønn skattekommisjon, som skal fremme forslag om grønne skatteskiift for å

bidra til å nå målene i klimaforliket. Dette er viktig for å innfri klimaforliket samt Norges forpliktelser i henhold til konvensjonen om biologisk mangfold (CBD). Endringene i statsbudsjettet for 2014 anser vi som små, men positive skritt i riktig retning. Tilsvarende må 2015-budsjettet ta nye skritt i riktig retning. Det er mange åpenbare justeringer som kan og bør gjennomføres før kommisjonens arbeid er ferdig. Naturvernforbundet vil spesielt peke på følgende:

- CO₂-avgiftene generelt må trappes opp, for å få sterkere insentiver til utslippskutt og forberede næringslivet på de nødvendige omstillingene
- Dieselavgiftene må økes til minst samme nivå som bensinavgiftene, bl.a. for å avbøte på det ulogiske i at det er lavere avgifter på det drivstoffet som gir mest lokal luftforurensing
- Det må innføres en ny CO₂-avgift på flytrafikken, som også må omfatte utenlandstrafikken, noe som er høyst nødvendig nå som nordmenns flyreiser gir en større virkning på klimaet enn nordmenns bilreiser
- Elavgiften må økes, for å stimulere til økt energisparing og energieffektivisering
- Dagens diskriminerende ordning, som gjør at arbeidsgiverbetalte kollektivtransport skattelegges, mens gratis parkeringsplass på jobb ikke skattelegges, må fjernes
- Skattefradraget på ENØK, som varsles i regjeringsplattformen, er svært positivt og må innføres snarest, for å hindre at folk venter med å gjennomføre tiltak til støtteordningen er innført, som kan være svært uheldig for bransjen
- Natur- og miljøfiendtlige subsidier, som støtte til skogsbilvegbygging, skogsdrift i bratt terreng samt leteboring for mindre oljeselskap, må avvikles
- Det må innføres et avgiftssystem overfor bergindustrien om kan bidra til å redusere det store avfallsproblemet og de store arealinngrepene de forårsaker. Avgiftene må utformes slik at de fremmer både driftsformer som gir lite avfall til ytre deponi, og alternativ bruk av overskuddsmassene. Dette vil føre til både mindre naturinngrep/miljøbelastning og lavere klimagassutslipp

Øk skogvernet slik at vi får en nasjonal "skogmilliard"

Boreal skog er et av verdens største karbonlager. Bare i Norge lagrer skogen over 7 mrd. tonn CO₂. Halvparten av våre rødlista arter lever i skog, og en firedel av våre rødlista naturtyper er skogtyper. Skogvern er viktig både for bevaring av naturarven, og det er et svært vesentlig klimabidrag.

Forskerne mener 10 prosent vern av produktiv skog er nødvendig, men vi har i dag bare vernet 2,5 prosent. Norge må øke skogvernet betydelig, for å sikre alle de skoglevende artene og for å følge opp våre internasjonale forpliktelser gjennom konvensjonen for biologisk mangfold (CBD). Framtidig vern må være faglig tilfredsstillende og representativ, i tråd med konklusjonene i skogforskernes mangelanalyse.

Naturvernforbundet mener det trengs en årlig norsk skogmilliard og ber om at statsbudsjettet for 2015 innfrir dette.

Øk kunnskap om norsk natur ved å trappe opp kartleggingsarbeidet

Vi har for dårlig kunnskap om hvilke arter og naturtyper som finnes i våre økosystemer. Vi vet at økosystemene bl.a. spiller en avgjørende rolle i å motvirke klimaendringer og effektene av dem. Uten en kunnskapsbasert forvaltning kan vi ikke klare å ivareta det livsviktige naturmangfoldet i økosystemene. Økt utbyggingspress øker behovet for at den kunnskapen kommer på plass så raskt som mulig, noe som kan gi mer effektiv og konfliktfri arealplanlegging og et mer miljøforsvarlig beslutningsgrunnlag. Naturmangfoldloven § 8 sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap.

Regjeringen skal lage en nasjonal handlingsplan for biologisk mangfold, som skal bli vår tiltaksplan for å stanse tapet av planter og dyr innen 2020. Gjennom denne planen, der kunnskap er to sentrale delmål, må regjeringen sørge for et betydelig kunnskapsløft ved å styrke kartleggingen av og kunnskapen om naturen. Det er anslått at 500 mill. kroner er nødvendig for å få kartlagt alle naturområder med antatt verdifulle naturverdier.

Naturvernforbundet ber om et krafttak for kartlegging av naturmangfoldet i hele landet. Klima- og miljødepartementet må få minst 500 mill. kroner til dette fram til utgangen av 2017, for å sikre kartlegging som tilfredsstillende dagens kunnskapskrav i god naturforvaltning. Vi foreslår en oppstartsbevilgning på revidert statsbudsjett 2014 på 50 mill. kroner og deretter minst 150 mill. kroner årlig de tre påfølgende år.

Viderefør regnskogsatsingen, og bidra til det grønne klimafondet

De såkalte regnskogmilliardene som Norge har bidratt med de siste åra, har vært et viktig globalt bidrag til utslippskutt og bevaring av naturmangfold. Naturvernforbundet støtter Stortingets vedtak om videreføring av satsingen fram til 2020 og vil peke på at det ikke fins noen grunner til at bevilgningene i 2015 skal være mindre enn tidligere.

I 2014 blir etter alt å dømme det grønne klimafondet GCF operativt og i stand til å ta imot og dele ut midler. Rike land har lovet at finansiering til klimatiltak i sør skal nå USD 100 mrd. årlig fra 2020. Norge må komme med de første bidragene allerede i 2014. I statsbudsjettet for 2015 må det etableres en ny post på Klima- og miljødepartementet til internasjonal klimafinansiering, med et betydelig bidrag til GCF i 2015.

Vri investeringene fra motorveg til jernbane

Det er et stort etterslep på vedlikehold av jernbanen. Innsatsen må trappes opp, slik at den kommer på høyde med de faglige anbefalingene, noe som krever om lag 1,5 mrd. kroner ekstra til vedlikehold årlig, sett i forhold til vedtatt budsjett for 2014. Deler av løftet bør komme på revidert statsbudsjett for 2014.

Like bekymringsfullt er den høye utbyggingstakten for motorveger. Disse gjør det i mange tilfeller mer attraktivt å reise over lengre strekninger, og de kan påvirke arealbruken og undergrave prinsippet om knutepunktsutvikling og fortetting av i eksisterende byer og tettsteder, med tilsvarende effekter for miljøet. Dette vil igjen stride mot klimaforliket fra juni 2012, som sier at personbiltrafikken i storbyområdene ikke skal vokse. I tillegg er de direkte areal- og naturkonfliktene ved motorutbygging store.

Naturvernforbundet ber om at samferdselsinvesteringene omfordes slik at jernbaneinvesteringene økes til minst 12 mrd. kroner i 2015 gjennom at riksveginvesteringene reduseres tilsvarende. I vegsektoren er det viktig at vedlikehold, mindre utbedringer, trafiksikkerhetstiltak og gang-/sykkelveger og kollektivtiltak får høy prioritet.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Lars Haltbrekken
leder